

Pedagogická komunikace

Zpětná vazba

Hana Medvedová

Co je zpětná vazba

- Zpětná vazba je termín vyskytující se v mnoha variantách a převlecích jak v technických i společenských vědách, tak i v běžné komunikaci.
- Nejčastěji se popisuje jako součást procesu supervize, zvláště pak u supervizních pracovních skupin nebo týmů.
- Lidé si mohou předávat zpětnovazební informace buď neverbálně, převážně prostřednictvím mimiky, gest a postojů, nebo verbálně.
- Lidé o sobě navzájem hovoří, sdělují si informace a většinou také chtějí slyšet reakce na své jednání. Celý lidský svět a kultura jsou založeny na komunikaci.
- Proč zavádět speciální termín „zpětná vazba“, když jde přece „jen o to, že spolu lidé mluví“. Oproti pouhé lidské komunikaci je zpětná vazba něco, co potřebujeme ke svému vývoji, co tento vývoj často vyvolá, inspiruje, provokuje.

Cílená zpětná vazba

- Cílená zpětná vazba pomáhá člověku nahlédnout do sebe samého a lépe porozumět chování lidí, se kterými přichází do kontaktu.
- Jedná se o zpětnou vazbu chtěnou, která je zaměřena na nějakou charakteristiku (odtud slovo „cílená“)
- Je pro ni typické, že je vyvolána záměrně, většinou někým zvenčí, kdo ji iniciuje.

Vymezení pojmů

- Protože zpětná vazba je víceoborovým nástrojem (od psychologie přes pedagogiku, andragogiku, psychoterapii až po nejrůznější volnočasové aktivity a školení), dostala do vínku mnohá pojmenování. Co oblast, to jiný název spojený s cíleným zpětnovazebním, procesem.
- V anglicky psané lit. se cílená zpětná vazba často spojuje s výrazy reflection, debriefing, reviewing nebo procesing.
- V našem prostředí se v souvislosti s cílenou zpětnou vazbou můžeme nejčastěji setkat s následujícími pojmy: Debriefing, reflexe, review, sharing, zpětná vazba

K čemu je cílená zpětná vazba?

- Cílenou zpětnou vazbu můžeme označit za součást výchovy v nejširším slova smyslu-tedy procesu, kdy se snažíme na základě nějakého záměru působit na chování jiných lidí.
- Charakteristiky cílené zpětné vazby

CZV by měla umožnit: sdílení pocitů a zážitků (sharing), zacílení pozornosti určitým směrem, uskutečnění reflexe a sebereflexe, zachycení hlavních momentů a jejich slovní pojmenování, uchování zkušeností, emocí i dojmů, a jejich přenesení do budoucna, zmapování různorodosti v řešení problémů, plánování vývoje jedince na základě prožitých individuálních zkušeností, zviditelnění latentních (dlouhotrvajících) problémů bez ambice je vyřešit

CZV být nesmí: přednáškou na jakémkoliv téma, stereotypním zážitkem, diskusí instruktorů mezi sebou, mělkým rozbořem kvalit předchozí aktivity (anketa „líbilo-nelíbilo“), hodnocení technického provedení předchozí aktivity nebo přímo CZV, diskusí vnucující jediné schéma či model vysvětlení určitého jevu nebo chování, individuální psychoterapií

Cílená zpětná vazba v praxi

aneb těžko na cvičišti, lehký na bojišti

- *Staré čínské přísloví praví: „Plánuješ-li na rok dopředu, zasad' zrnko rýže, plánuješ-li na deset let, zasad' strom. Pokud je tvůj plán na celý život, vzdělávej lidi.“*
- Některé části zpětnovazebního programu si můžete připravit před uvedením aktivity, na niž zpětná vazba navazuje. Je dobré se nad nimi zamýšlet v následujícím pořadí:
- CÍL-AKTIVITA-ZPŮSOB VEDENÍ CZV-OKRUHY OTÁZEK
- Předběžné určení cíle není vždy možné nebo nutné. Pokud však je, usnadní průběh pozorování. U aktivity odhadujeme: průběh, krizové momenty, nároky na instruktora, atmosféru poté. Ideální postup zpětnovazebního programu lze shrnout:
- PŘÍPRAVA-UVEDENÍ AKTIVITY-POZOROVÁNÍ-REVIZE CÍLE A CHYSTANÉHO ZPŮSOBU VEDENÍ ZPĚTNÉ VAZBY-UVEDENÍ CZV-KLADENÍ OTÁZEK A POZOROVÁNÍ-ZHODNOCENÍ PRŮBĚHU CZV

Zpětnovazební pozorování

- Pozorování je jednou z nejdůležitějších částí CZV. Dělíme je na zúčastněné a nezúčastněné, strukturované a nestrukturované.
- **CVIČENÍ: Chvíli pozorujte známého člověka a popište co jste viděli. Pokuste se o skutečně objektivní pozorování oproštěné od úsudků a interpretací toho, co vidíte. Při tomto cvičení pozor-delší zkoumavé prohlížení subjektu s sebou nese riziko v chybné interpretaci vašeho chování. U jistých typů subjektů je radno mít rychlé nohy nebo odzbrojující úsměv.**

- **CVIČENÍ:** Zkuste jako malé cvičení sledovat svou oblíbenou moderátorskou dvojici a vyzorovat nonverbální signály mezi nimi, případně reakce na nečekané situace.

...s cílem najít cíl

- Stanovení cíle je obvykle prvním krokem zpětnovazebního procesu
- K cíli se můžeme dobrat několika cestami-stanovit ho před aktivitou či po ní, získat jej po konzultaci se zadavatelem nebo se skupinou účastníků.
- V některých případech je možné vést CZV bez předem daného cíle a určit ho až v jejím průběhu.
- Cíle je nutné aktualizovat podle pozorování průběhu aktivity
- Zaměření zpětné vazby lze volit v rovině „na koho“: na jedince-na skupinu a v rovině „na co“: na sdílení-na proces učení (Kolbův cyklus).

- **CVIČENÍ: Simulujme si aktivitu-představte si, že stojíte v jídelně frontu na oběd a vybíráte z poskytnuté nabídky (nechám na vaší fantazii). K vaší smůle dnes není na jídelním lístku vaše oblíbené jídlo, ale máte hlad, takže volbu provést musíte. Jaký cíl zvolíte pro CZV, který by nejlépe zachytil nejdůležitější okamžiky této situace? Zkuste vymyslet pár konkrétních otázek, které by k tomuto cíli naváděly.**
- Na co byste se soustředili při CZV zaměřené na prosté sdílení a jak by se zpětná vazba lišila kdyby byla zacílena na proces učení?
- Cíl: zmapovat rozhodovací proces
- Otázky: Jaký byl můj první pocit při zjištění toho ,že nemají jídlo, na které jsme se těšil? Na základě čeho jsem zvolil jiné jídlo, zachoval jsem se jinak, než jsem plánoval?

Formy CZV

- Nejčastější formou CZV je řízená diskuse.
- Skupinovou diskusi je možné modifikovat rozdělením na menší skupiny, chronologickým rozfázováním nebo připravenými tematickými okruhy. Předcházíme tím stereotypu a devalvaci zpětnovazebních setkání
- Další možnosti jak oživit CZV a zapojit jiné vyjadřovací prostředky, jsou nediskusní techniky.
- Neverbální CZV bývá vhodné uzavřít alespoň krátkou skupinovou diskusí

Bez otázek nenajdete odpovědi

- *Jeden z Murphyho zákonů, Zákon novinových titulků, tvrdí: „Jestliže titulek končí otazníkem, odpověď zní NE.“ Podle této poučky jsou tedy všechny novinové titulky uzavřenými otázkami. Když na takový titulek s otázkou narazíte, zkuste si, jak by se na totéž dalo zeptat otázkou otevřenou.*

Na co se ptát aneb technika čtyř P

- Technika se nazývá „FFFF“-Facts-Feelings-Findings-Futures (Průběh-Pocity-Poznatky-Příležitosti). Spočívá v tom, že instruktor pokládá čtyři okruhy otázek , které následují jeden po druhém a ukotvují postupně zážitky účastníků.

Přehled technik CZV

1. Techniky skupinové diskuse
2. Techniky rychlého shrnutí zážitku
3. Techniky s využitím pomůcek
4. Symbolizační techniky
5. Zpětná vazba tvořením
6. Dramatická zpětná vazba
7. Vyžádaná zpětná vazba
8. Zpětná vazba pomocí techniky
9. Průběžná zpětná vazba
10. Závěrečná zpětná vazba
11. Jiné techniky

- Příklad:

Strukturované povídání

Jedna z nejjednodušších forem CZV. Účastníci sedí v kruhu a instruktor vyzve každého, aby v krátkém vyprávění, v jedné větě či v několika slovech popsal, co zažil během předchozí aktivity pěkného, s čím nebyl spokojen, jak se cítil apod. Po ukončení „kolečka“ končí CZV

Mluvící uzel

Pomůcky: Lano (13-15 m)

Účastníci diskuse sedí v kruhu a drží před sebou lano, na němž je uzel. Lano si posílají v kruhu, a kdo před sebou drží uzel. Může hovořit. Variantou je existence druhého uzlu, který opravňuje svého držitele klást otázky ostatním.

- Příklad:
- Výraz obličej

Pomůcky: Kartičky se symboly obličejů.

Každý hráč dostane pět karet s obličejí vyjadřujícími svým výrazem různé stupně spokojenosti. Hráči se vyjadřují k jednotlivým momentům aktivity ukazováním odpovídajících karet.

Variace: Hráči se s kartami s obličejí vyjadřují k tomu, jaký mají pocit ze spoluhráčů v průběhu uplynulé aktivity. Tento druh zpětné vazby je poměrně osobní, vyžaduje bezpečnou atmosféru ve skupině, která se už zná, a případnou zkušenost s řešením konfliktů nebo střetů, k nimž může dojít

- Ruku na to, kdo...

Tato cílená zpětná vazba ukáže přínos a důležitost jednotlivých členů skupiny. Každý účastník volí pomocí svých rukou . Každý má jeden hlas –jednu ruku. Instruktor vysloví tvrzení a poté každý z účastníků položí ruku na rameno toho, ke komu se toto tvrzení podle jeho soudu nejvíce hodí.

Příklady tvrzení jsou například: „Ruku na toho, kdo (komu, koho)...“

...se stará ve skupině o dobrou náladu a smích

...má dobré nápady

...je dobrý vůdce

...dobře naslouchá

...ti pomohl

...jsi pomohl ty

...bychom měli více poslouchat

...je šikovný

...se stará o to, jak se ostatní cítí

...bys chtěl poděkovat

...tě překvapil

...byl trpělivý

- Příklad
- Učící lano

Pomůcky: Lano (asi 30 m) připravené otázky

V místnosti instruktor vyznačí lanem čtyři velké kruhy: Průběh, Pocity, Poznatky a Příležitosti. Každý kruh obsahuje otázku vztahující se k předchozí aktivitě. Tyto otázky je pro větší názornost možné napsat na papír nebo přímo křídou na zem.

Průběh: Co se stalo?

Pocity: Co jsem cítil?

Poznatky: Co z toho plyne?

Příležitosti: Co s tím dál?

Účastníci se pohybují po dvojicích postupně z kruhu do kruhu a navzájem si sdělují odpovědi na zadané otázky. Zároveň si mohou odpovědi zaznamenat a potom je postupně přednést ostatním (tohle je přímá varianta na Kolbův cyklus učení)

Oskenované:

Obraz názorů

Pomůcky: Libovolný předmět (svíčka, knížka, květina...).

Doprostřed místnosti postaví instruktor předmět. Představuje výrok, který vedoucí řekne, např.: „Efektivně jsme spolupracovali“, „Dnešek mi hodně dal“ nebo „Dnes jsem se přiblížil svému cíli“. Účastníci se staví kolem předmětu v takové vzdálenosti, jaká odpovídá míře jejich souhlasu s vyřčeným výrokem, tzn. čím blíže předmětu se postaví, tím více s výrokem souhlasí.

Variace

Účastníci nestaví kolem předmětu sebe, ale svůj osobní předmět (např. hodinky, mikinu, prstýnek) pro lepší názornost.

Jedinci se nestaví kolem předmětu prostorově. Je stanovena stupnice, jejíž koncové body znamenají totální souhlas či nesouhlas. Každý se staví na přímkou, což umožňuje následné srovnávání s ostatními.

Nakresli nebo namaluj obrázek

Pomůcky: Papíry a barvy nebo pastelky pro všechny. Účastníci mají namalovat nebo nakreslit obrázek vztažený se k předchozí aktivitě. Obrázek může být buď realistický, nebo abstraktní, podle zadání. Stejně tak i techniky kreslení nebo malování mohou být různé, od prstových přes kresbu uhlem či tuší. Zadáním může být symbol charakterizující prožitou činnost nebo třeba zcela abstraktní barevné vyjádření pocitu. Zadání obrázku záleží na potřebách skupiny. Před aktivitou mohou účastníci malovat svá očekávání, touhy a obavy, po ní to, co opravdu prožili. Nebo namalují jeden obrázek týkající se problému během aktivity a jiný obrázek s tematikou překonání problému a vítězství celé skupiny (nad problémem). Obrázky se pak prezentují, porovnávají a prodiskutují.

Popis cesty

Pomůcky: Velká čtvrtka (formát A3) pro každého účastníka, fixy nebo pastelky, otázky na zamyšlení. Každý má nakreslit předchozí aktivitu jako cestu – linii s výchozím i konečným bodem, začátkem a cílem. Mezi těmito dvěma body leží to, co proběhlo ve skupině během aktivity, skupinový proces. Dílčí zážitky mohou být vyjádřeny například jako most, hora, les, řeka, stoupání, závora, hranice, ulička, křižovatka, poušť, tunel, mlha, jakákoli dopravní značka atd. Instruktor před účastníky zároveň předloží otázky, které je mohou během vytváření cesty inspirovat. Po dokončení následuje společná diskuse o cestách všech jednotlivců.

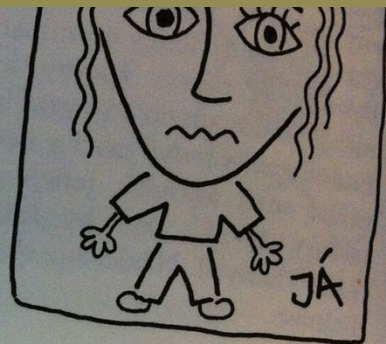
Náměty na pomocné otázky:

- Odkud a v jaké náladě jsem přišel? Kde je začátek mé cesty?
- Kam chci jít? Co je můj cíl?
- Co vidím v dálce?
- Na jakých cestách jsem se zatím pohyboval?
- Čím jedu? Co je můj dopravní prostředek?
- Jak rychle jsem se v jednotlivých úsecích pohyboval?
- Kde byly křižovatky, kde krásné výhledy?
- S kým jsem na cestě? Doprovází mne někdo?
- Jaké překážky jsem překonával a jak?
- Jaké různé krajiny jsem viděl?
- Kde bylo stoupání a kde propasti?
- Byl jsem na poušti a trpěl žízní?
- Kde stojím teď?

Obrázkový seriál - komiks

Pomůcky: Papíry a tužky, případně pastelky. Účastníci kreslí obrázkový seriál na námět předchozí aktivity. Pokusí se prožitky rozdělit na sekvence krok po kroku, což umožní každému zamyslet se nad celým svým prožitkem po částech a snáze zachytit jeho výrazné okamžiky. Pro ostatní se toto vyjádření může stát zajímavým a srozumitelným, právě pro sekvenčnost prožitku a časovou chronologii. Může být použito i jako plánování aktivity dopředu a následné zhodnocení očekávání. Následuje skupinová diskuse, v níž účastníci porovnávají podobnosti a odlišnosti mezi jednotlivými seriály, hledají souvislosti s konkrétními okamžiky a odhalují úhly pohledu na ně.

Variace

Skupina se pokusí jednotlivé obrázkové seriály nakonec spojit do jednoho.

Skupinová diskuse se soustředí na jednotlivá vyústění seriálu každého jedince.

Papírové bubliny

Vyber obrázek

Pomůcky: Sada obrázků zachycujících různé situace, nálady (možné jako sada sebraných pohlednic).

Každý účastník si vybere z obrázků tři, které nejvíc reprezentují jeho prožívání skončené aktivity. V následné diskusi pak objasní svou volbu, vztáhne obrázky k jednotlivým okamžikům aktivity nebo ke svým prožitkům s ní spojeným. Diskuse může začít i tím, že ostatní účastníci popisují, jak působí tři vybrané obrázky na ně, nebo odhadují, k jakým okamžikům aktivity se vztahují.

Variace

Každý vybere dva reprezentativní obrázky – jeden pro pozitivní zážitek, jeden pro negativní zážitek spojený s předchozí aktivitou.

Skupina společně vybere obrázek, který nejvíce vystihuje kooperaci ve skupině, podporu, vedení ve skupině apod.

Malovaná fotografie

Pomůcky: Papíry a tužky pro všechny. Účastníci malují obrázky-fotografie v symbolické i reálné podobě. Snaží se zachytit výrazný okamžik, který pro ně byl během předchozí aktivity důležitý. Jako by obrázkem na chvíli zastavili dění v minulosti, jako by měli v rukou zpětný fotoaparát. V malovaných fotografiích pak budou zachyceny i pocity účastníků vážící se k aktivitě, jejich postoje, názory apod., což by fotoaparát těžko zachytil. Následuje skupinová diskuse.

Variace

Skupina může po skončení tvoření hádat, o jaké okamžiky se na jednotlivých malovaných fotografiích jedná a čím byly pro jejich autora důležité.

Papírové bubliny

Pomůcky: Papíry a fixy, nůžky.

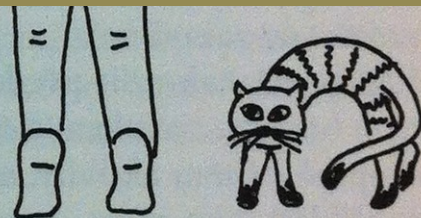
Účastníci se rozdělí do menších skupinek. Ve skupinkách si vyberou nějaký stěžejní okamžik uplynulé aktivity, v němž se aktivně nezapojovali oni, ale naopak někteří členové z ostatních skupinek, a diskutují o jednotlivých aktérech. Snaží se vzpomenout si, co který z nich říkal, a zapíší to na papír. Z něj udělají bubliny, jaké známe z komiksů. Poté diskutují o tom, co by tito aktéři podle nich mohli říci jiného, aby situace dopadla lépe, lidé se během ní lépe cítili apod. Nakonec se všichni sejdou ve velké skupině a odehrají jednotlivé scény – skupinka si vždy nastaví do situace jednotlivé aktéry, přiloží jim k hlavě bubliny se slovy, která skutečně padla, a poté je nahradí slovy, která by byla podle nich vhodnější. Následuje diskuse.

Kreslená mapa

Pomůcky: Papír většího formátu, asi 60×90 cm (třeba balicí papír), temperové barvy, fixy nebo pastelky.

Malba na sklo

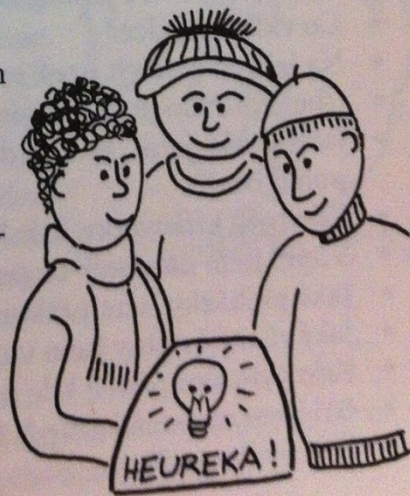
Pomůcky: Tabulky skla, temperové barvy, vodovky. Účastníci malují ve dvojicích, každý z jedné strany průhledného skla. Mají vést dialog pomocí barev a skla beze slov. Každý se snaží vyjádřit svůj pocit z předchozí aktivity bez komunikace s druhým a bez dalšího upřesnění. Následuje diskuse, která může začínat tím, že vždy dvojice předloží obrázek na skle ostatním a ti se vyjádří k tomu, jak na něj obrázek působí. Pak teprve se k němu vyjádří dvojice. Vhodné v situacích, kdy instruktor potřebuje soustředit pozornost účastníků na komunikaci ve skupině, vzájemnou interakci a vnímání a přijímání ostatních, případně pokud už sama aktivita probíhala ve dvojicích.

Týmové logo

Pomůcky: Papír většího formátu, asi 60×90 cm (třeba balicí papír), tužky, fixy, barvy.

Skupina se má shodnout na nějakém společném symbolu, s kterým se každý ze skupiny může ztotožnit. Tento symbol má souviset s předchozí aktivitou, měl by vystihovat, jak probíhala. Symbol namalují na papír. Nechají ho na sebe chvíli působit, mohou k němu vymyslet i vhodné skupinové motto. Důležitý je přitom nejen výsledek – logo – ale i celý proces rozhodování a vytváření loga. Následuje skupinová diskuse. Ta se zaměří

Hlava a srdce

Pomůcky: Jeden obrázek hlavy a srdce pro každého, tužky.
Každý dostane obrys hlavy a má vymezený čas na to, aby do obrysu vepsal nebo nakreslil všechny myšlenky, které se mu honí hlavou v souvislosti s předchozí aktivitou. Poté dostane druhý papír s obrysem srdce. Na něj napíše či nakreslí (opět v časovém limitu) všechny pocity, které u něj vyvolala společná aktivita. Poté následuje diskuse, v níž každý představí své dva papíry. Všem ze skupiny by měla být dána příležitost o svých myšlenkách a pocitech promluvit.

Popis cesty

Puzzle

Pomůcky: Prázdné dílky puzzle, pastelky, fixy.

Každý účastník dostane jeden prázdný dílek puzzle. Ve vztahu k proběhlé aktivitě má na dílek nakreslit pro něj zajímavou událost nebo přímo pocit z ní plynulý očima celé skupiny. Následuje skupinová diskuse.

Mapa osobní aktivity

Pomůcky: Papír a tužky pro všechny, seznam proběhlých i budoucích aktivit.

Při této CZV vznikne jakýsi pomyslný diagram každého účastníka, který vypovídá o tom, jak se v průběhu delší akce tvořené souborem aktivit cítí a co by chtěl. Každý účastník nakreslí velký kruh, představující jeho hlavu z pohledu shora. Rozdělí ji na levou a pravou část. Instruktor na tabuli napíše seznam aktivit a rozdělí jej do dvou sloupců – jeden bude značit všechny doposud proběhlé aktivity a druhý aktivity, které skupinu ještě čekají. Do levé části „hlavy“ každý účastník vepíše již proběhlé aktivity, přičemž je zároveň bude pocitově seřazovat – nejlepší aktivita bude vpředu (frontální oblast) a nejhorší aktivita vzadu (v týlní části). V pravé části „hlavy“ pak budou stejným způsobem seřazeny aktivity, které účastníky teprve čekají, a to od nejočekávanější (frontální oblast) po nejobávanější (týl). Následuje skupinová diskuse se vzájemným prohlížením výtvorů. Tuto techniku je možné v průběhu dlouhodobější akce zopakovat. Instruktor pak sleduje možné posuny a změny a spolu s účastníky pro ně hledá zdůvodnění.

Čtyři ruce v hlíně

Pomůcky: Hlína, šátky na zavázání očí.

Účastníci vytvoří dvojice a v nich si oba členové zavážou oči šátkem. Vedoucí jim dá do rukou hroudu hlíny takové velikosti, aby měl každý z dvojice možnost tvořit. Zároveň obdrží jedinou instrukci – během čtvrt hodiny mají z hlíny vytvořit společné dílo odrážející předchozí aktivitu. Během této doby spolu nesmějí hovořit ani se jinak dorozumívat. Po tvorbě následuje diskuse zaměřená na to, jak se jim spolupracovalo, zda vnímali nějakou paralelu s jejich reálnou spoluprací, co zvolili za téma díla a jestli oba měli společné téma. Technika je vhodná zejména v případech, kdy modelující dvojice vytvářely zároveň dvojici v předchozí aktivitě, nebo tam, kde nefunguje vzájemná spolupráce ve skupině.

prostředí (např. přírodnin) schematický pláněk právě ukončené aktivity. Časový limit je 20 minut. Po uplynutí stanovené doby všichni společně obejdou jednotlivé výtvořky a vysvětlují si své pojetí plánek. Věci z okolí a přírodniny pomáhají účastníkům lépe se naladit na předchozí aktivitu, která probíhala v tomto prostředí. Tímto způsobem lze reflektovat i průběh dlouhodobější akce.

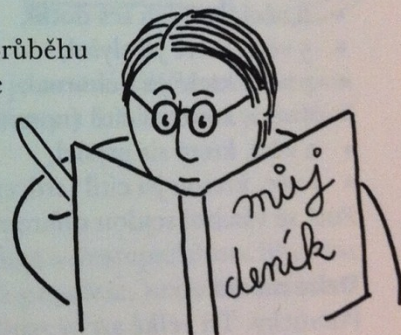
Literární CZV

Pod tímto označením chápeme nejen prostý popis děje ve formě reportáže, ale také, a to v hlavní míře, umělecky a citově zaměřené psaní (poezie, pohádka, báje, deník, dopis...). Při písemné CZV dostávají účastníci velmi mnoho prostoru a volnosti pro své vyjádření. To je hlavní rys, který ji odlišuje od skupinové diskuse. Výsledek takové zpětné vazby vykazuje pak většinou propracovanější strukturu – oproti prostému vyslovení myšlenky během diskuse má člověk při literární CZV silnější tendenci se nad obsahem a formulací sdělení více zamýšlet, pokud je má zaznamenat na list papíru.

Deník

Pomůcky: Sešit a tužka pro každého.

Každý ze skupiny obdrží sešit, do kterého si v průběhu delší aktivity zapisuje zážitky a zkušenosti. Je třeba vyčlenit v průběhu aktivity drobná zastavení, kdy účastníci mají možnost psát. Deníky slouží výhradně pro sebereflexi, a proto nejsou veřejně prodiskutovány. Účastníci tak mají možnost se nerušeně a bezprostředně vyjádřit. To, co proběhne při procesu sebereflexe, se pak určitě projeví i při následných společných diskusích.

Variace

Variantou osobního deníku je i deník skupiny, kdy se všichni podílejí na jeho vedení a v pravidelných intervalech dokumentují zážitky a procesy z průběhu aktivity.

Úvodník

Pomůcky: Papíry, tužky.

Jednotliví účastníci nebo skupinky po dvou až třech lidech dostanou čistý papír, který představuje úvodní stránku novin. Úvodní stránka novin má symbolizovat prostor, kde se žurnalisté snaží čtenáře zaujmout. Obsahuje nejdůležitější zprávy podané poutavým způsobem. Úkolem účastníků bude vyplnit jejich titulní stránku větším počtem krátkých článků, které vyjadřují jejich pocity a zkušenosti po absolvované aktivitě.

Variace

Instruktor stanoví žánr daného periodika – mohou to být seriózní noviny, bulvární tisk nebo časopis určitého zaměření.

List zpětné vazby

Pomůcky: Listy se jmény, tužky.

Určeno pro skupiny, které se už více znají. Instruktor připraví čisté papíry, na každý napíše jméno jednoho účastníka a rozloží je nepopsanou stranou na zem. Na tuto stranu papíru může každý napsat dotyčnému člověku zpětnou vazbu se vztahem k předchozí aktivitě. Všichni nakonec obdrží list se svým jménem a s komentáři ke své osobě od ostatních. Instruktor nechává na každém, zda se pod svůj komentář podepíše.

Variace

Každý si přilepí čistý papír na záda a lidé mezi sebou procházejí a zpětnou vazbu si vzájemně píšou na záda. Přečtení komentářů k vlastní osobě instruktor umožní účastníkům až po ukončení této CZV.

Sedm smyslů

Pomůcky: Papíry, tužky, připravené otázky.

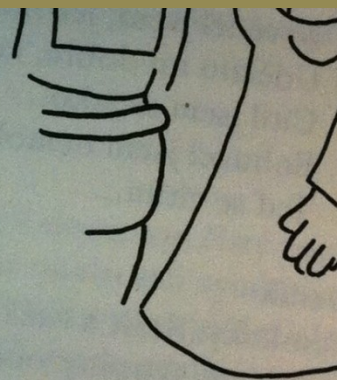
Každý účastník si pro sebe najde příjemné místo, dostane papír a tužku a má popsat následující:

- 7 věcí, které jsi viděl,
- 6 věcí, kterých ses dotkl,
- 5 věcí, které jsi slyšel,
- 4 věci, které jsi ochutnal,
- 3 věci, které jsi cítil (nosem),
- 2 věci, které sis myslel,
- 1 věc, kterou jsi cítil (srdcem).

Poté se všichni sejdou dohromady a ve skupině si své postřehy porovnávají.

Delta model

Pomůcky: Tři ...

Konec